

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 470/2023-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Jurek, advokátska kancelária, s. r. o., Páričkova 15, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Pavel Jurek, proti postupu Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 7 NcC 9/2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 11. júla 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru postupom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) spočívajúcim vo vrátení spisu sp. zn. 10 C 75/2018 Okresnému súdu Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) bez rozhodnutia o sťažovateľom vznesenej námietke zaujatosti sudcu listom č. k. 7 NcC 9/2023 z 21. júna 2023. Zároveň navrhuje, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu konať o námietke zaujatosti sudcu, prikázal okresnému súdu predložiť námietku zaujatosti krajskému súdu a aby ústavný súd vyjadril právny názor, že v danom prípade existujú dôvodné pochybnosti objektívnej povahy, pre ktoré sú splnené predpoklady na vylúčenie sudcu. Zároveň žiada, aby mu ústavný súd priznal náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v právnej veci žalobcov proti sťažovateľovi ako žalovanému vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 10 C 75/2018 o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva rozhodol okresný súd rozsudkom z 19. mája 2023. Sťažovateľ po verejnom vyhlásení podľa neho zarážajúceho, kontroverzného rozsudku, ktorý je v rozpore s obsahom spisu, vznesol námietku zaujatosti proti sudcovi [REDAKOVANÉ] (ďalej len

„zákonný sudca“). Zo skutočnosti, že žalobcovia rozsudok neprevzali, akoby sa oň nezaujímali, sťažovateľ vyvodil predpoklad, že o ňom vopred vedeli. Vznesenú námietku zaujatosti odôvodnil aj nevyváženým vedením pojednávania a dokazovania. Zároveň vyjadril svoje presvedčenie, že rozhodnutie sudcu bolo ovplyvnené mimoprocesnými prostriedkami (dostali sa k nemu intrigy a dezinformácie z obce ■■■■■, čo vyvodil z toho, že zákonný sudca má trvalý pobyt v obci ■■■■■ kde sa nachádzajú sporné nehnuteľnosti, ako aj z údajného priateľského vzťahu medzi rodinou manželky zákonného sudcu a žalobcov. O tejto námietke rozhodol krajský súd uznesením č. k. 9 NcC 8/2023 z 1. júna 2023 tak, že sudca nie je vylúčený z prejednávania a rozhodnutia veci. Toto uznesenie napadol sťažovateľ ústavnou sťažnosťou, ktorá bola odmietnutá uznesením č. k. III. ÚS 364/2023-21 z 13. júla 2023.

3. Po tom, čo sa sťažovateľ po nahliadnutí do spisu 13. júna 2023 dozvedel o obsahu vyjadrenia zákonného súdu k jeho námietke zaujatosti, podal v poradí druhú námietku zaujatosti, ktorú odôvodnil negatívnym vnímaním sťažovateľa zo strany zákonného sudcu (sudca sa cítil urazený tým, že sťažovateľ proti nemu vzniesol v poradí prvú námietku zaujatosti).

4. Sťažovateľ okrem námietok zaujatosti podal proti rozsudku okresného súdu 23. júna 2023 odvolanie, okrem iného aj z dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. c) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), keďže rozhodoval vylúčený sudca.

5. O druhej námietke zaujatosti konal krajský súd v napadnutom konaní. Posúdil ju ako oneskorene podanú. Podľa krajského súdu bol dňom, keď sa sťažovateľ mohol objektívne dozvedieť o dôvode vylúčenia zákonného sudcu, deň doručenia mu uznesenia o prvej jeho námietke zaujatosti (2. jún 2023), v ktorom bolo predmetné vyjadrenie zákonného sudcu citované. Námietku zaujatosti bolo teda možné uplatniť do 9. júna 2023, sťažovateľ ju vzniesol až 17. júna 2023, preto o nej krajský súd nerozhodol a okresný súd na ňu nemal prihliadať.

6. Sťažovateľ následne zaslal krajskému súdu vyjadrenie k tomu, že spis nebol predčasne predložený a že námietka bola podaná včas. Krajský súd napriek tomu vrátil spis okresnému súdu 30. júna 2023. Sťažovateľ preto v tento deň požiadal okresný súd, aby opätovne predložil spis krajskému súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ podal proti postupu krajského súdu ústavnú sťažnosť, argumentujúc

a) administratívnym omylom krajského súdu, keďže z elektrického spisu je zrejmé, že uznesenie krajského súdu č. k. 9 NcC 8/2023 z 1. júna 2023 bolo odoslané právnemu zástupcovi sťažovateľa až 13. júna 2023, preto ho nemohol prevziať 2. júna 2023, ako to tvrdí krajský súd v napadnutom liste. Dňa 2. júna 2023 prevzal sťažovateľ iné rozhodnutie – rozsudok okresného súdu;

b) okresný súd ani krajský súd na jeho následnú žiadosť opätovne rozhodnúť o jeho námietke, ktorá nebola oneskorene podaná, napriek uplynutiu sedemdnovej lehoty na vybavenie námietky nijak nereagovali (ku dňu podania ústavnej sťažnosti).

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie označených práv sťažovateľa postupom krajského súdu, ktorý vrátil spis okresnému súdu bez rozhodnutia o ním vznesenej námietke zaujatosti len s odkazom na § 53 ods. 1 CSP z dôvodu jej oneskorenosti.

9. Právomoc ústavného súdu rozhodovať o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu rozhodovať o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Inými slovami, ústavná sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je nástrojom ochrany základných práv nastupujúcich po vyčerpaní všetkých dostupných prostriedkov ochrany práv uplatniteľných v súlade so zákonom v systéme orgánov verejnej moci (III. ÚS 617/2021).

10. Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je v Civilnom sporovom poriadku garantované prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu pre jeho zaujatosť (§ 49 a nasl. CSP). Okolnosť, že o veci napriek tomu rozhodoval sudca, ktorý mal byť vzhľadom na jeho pomer k sporu, stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní zakladajúcim dôvodnú pochybnosť o jeho nezaujatosti vylúčený, je pritom dôvodom na uplatnenie riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku (IV. ÚS 124/2019).

11. Ústava ani zákon o ústavnom súde pritom nepripúšťajú, aby účastník konania domáhajúci sa ochrany svojich základných práv sám rozhodol o tom, či sa jej bude domáhať v konaní pred všeobecnými súdmi alebo ústavným súdom. Naopak, z čl. 127 ods. 1 ústavy zjavne vyplýva, že pred podaním sťažnosti ústavnému súdu musí účastník konania vyčerpať všetky riadne i mimoriadne opravné prostriedky, resp. iné prostriedky nápravy, ktoré sú mu dostupné v konaní pred všeobecnými súdmi (III. ÚS 557/2014).

12. Ako vyplýva z ústavnej sťažnosti, v prejednávanej veci sťažovateľ podal 23. júna 2023 odvolanie, v ktorom uplatnil aj odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. c) CSP (časť II, časť XIV bod 3 odvolania sťažovateľa, pozn.). Za daných okolností sa preto jeho ústavná sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorej podstatou je jeho výhrada, že postup krajského súdu pri postupe pri vybavení jeho námietky zaujatosti nebol ústavne súladný, javí ako predčasná, keďže v ďalšom priebehu konania v jeho veci bude o jeho odvolacej námietke spočívajúcej v tom, že rozhodoval vylúčený sudca, rozhodovať krajský súd. V okolnostiach posudzovanej veci teda existuje „iný súd“, a to krajský súd (resp. následne najvyšší súd), v ktorého právomoci je poskytnúť ochranu tým právam sťažovateľa, ktorých porušenie namieta v ústavnej sťažnosti (I. ÚS 631/2022, porov. aj IV. ÚS 124/2019, II. ÚS 338/2019).

13. Ústavný súd preto zastáva názor, že v posudzovanej veci sťažovateľa nemá dostatok právomoci na meritórne preskúmanie jeho argumentácie smerujúcej proti postupu krajského súdu v napadnutom konaní rozhodujúceho vo veci ním podanej námietky zaujatosti zákonného sudcu (m. m. IV. ÚS 584/2013, IV. ÚS 729/2013, IV. ÚS 797/2013, I. ÚS 410/2016, I. ÚS 507/2016, II. ÚS 266/2019, IV. ÚS 5/2019), a preto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona ústavnom súde.

14. Zároveň ústavný súd pripomína, že sťažovateľom uvedené základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie je zamerané na výsledok, čo znamená, že mu musí zodpovedať proces ako celok. Skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (II. ÚS 155/08). K porušeniu týchto práv čiastkovými procesnými rozhodnutiami môže dôjsť len výnimočne. Napriek tomu aj procesné rozhodnutie je potrebné považovať za súčasť poskytovania súdnej ochrany. Ide najmä o prípady, ak všeobecný súd vyrieši nejakú otázku s konečnou platnosťou, ktorá je spôsobilá ovplyvniť ďalší priebeh konania alebo jeho výsledok (II. ÚS 344/2019).

15. O takýto prípad pri namietanom postupe krajského súdu nejde. Krajský súd v napadnutom konaní nielen že neriešil vec samu, ale dokonca ani otázku, či sú dané dôvody na vylúčenie zákonného sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu. Riešil len otázku aplikácie § 53 ods. 1 CSP, teda či sťažovateľom vznesená námietka zaujatosti bola podaná včas. Otázka zaujatosti konajúceho sudcu nie je vyriešená a bude predmetom ďalšieho rozhodovania krajského súdu na základe sťažovateľom podaného odvolania. Z uvedeného dôvodu procesný postup krajského súdu o vrátení vecí okresnému súdu ako nedôvodne predloženej, i keby vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia, nepredstavuje zásah do sťažovateľom uvedených ústavných práv na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie (porov. III. ÚS 338/2023).

16. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. septembra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu